De behandeling van problematisch alcoholgebruik bij volwassenen door de huisarts in België: een scoping review

Haio: Maertens Thijs , U.G.
Promotor: HEYLENS Gunter , U.G.
Praktijkopleider: DOUBEL Peter , VAN LANDEGHEM Luc , Vermeersch Melissa

Context: Alcoholgebruik is iets wat niet meer weg te denken is uit onze hedendaagse samenleving. Bij veel alledaagse gebeurtenissen wordt er nu eenmaal zonder veel nadenken alcohol gedronken. Het gebruik van alcohol is echter niet zonder risico's voor zowel de persoonlijke gezondheid, de gezondheid van naasten en op sociaal vlak. Volgens de WHO (World Health Organization) wordt alcoholgebruik in verband gebracht met meer dan 200 ziekten en verwondingen. Ook het kankerverwekkend effect bij het drinken van alcohol wordt steeds meer aangetoond. Alcohol zou verantwoordelijk zijn voor 5% van alle overlijdens in België. Gezien de positie van de huisarts in de eerstelijnszorg en de vertrouwensband met de patiënt lijkt de huisarts ideaal gepositioneerd om problematisch alcoholgebruik te detecteren en te behandelen.

Onderzoeksvraag: Het doel van deze scoping review is nagaan welke interventies er mogelijk zijn door de huisarts in België voor de behandeling van problematisch alcoholgebruik bij volwassenen.

Methode: Voor deze scoping review werd beslist om zowel de Belgische, Nederlandse en Engelstalige literatuur te doorzoeken op een zo transparant mogelijke manier. Na het toepassen van vooraf bepaalde selectiecriteria leverde dit 20 bruikbare hits op.

Resultaten: De huisarts heeft een aantal interventies waaruit hij kan kiezen om problematisch alcoholgebruik aan te pakken. Zo heeft hij keuze uit ondersteunende gesprekken zoals korte adviezen en korte interventies. Ook bestaat er de mogelijkheid tot verwijzen naar gespecialiseerde zorg indien er een sterk vermoeden is van alcoholafhankelijkheid, het problematisch alcoholgebruik ongewijzigd blijft na verschillende korte adviezen en interventies of indien de huisarts zichzelf niet vertrouwd genoeg voelt met het geven van deze korte adviezen en interventies. Nog een mogelijkheid is zelfbehandeling via het internet, wat meer laagdrempelig is gezien de anonimiteit. Ten slotte is er ook een mogelijkheid tot medicamenteuze behandeling, zowel voor de aanpak van alcoholontwenning, de preventie van Wernicke encefalopathie en voor medicamenteuze terugvalpreventie. Echter zijn er voor het medicamenteuze luik te weinig studies uitgevoerd in de huisartsenpraktijk waardoor dit op heden nog geen taak is voor de huisarts.

Conclusie: De huisarts beschikt over een aantal interventies om problematisch alcoholgebruik aan te pakken, gaande van ondersteunende gesprekken (zoals korte adviezen en interventies) tot doorverwijzing bij ernstigere gevallen of gebrek aan vertrouwen in eigen aanpak. Ook zelfhulp via het internet biedt een laagdrempelige optie. Hoewel medicamenteuze behandeling een aanvullende mogelijkheid vormt, is er binnen de huisartsenpraktijk momenteel onvoldoende evidentie om dit routinematig toe te passen. Verdere studies zijn nodig om de rol van medicatie binnen de eerste lijn te verduidelijken.